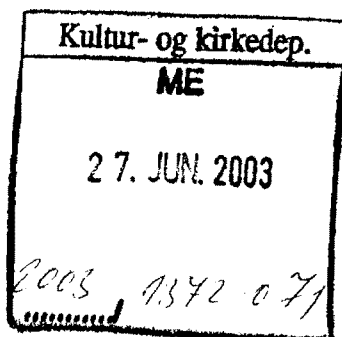

Kultur- og kirkedepartementet
P.B. 8030 Dep.
0030 Oslo

Oslo, 25. juni 2003

HØRINGSUTTALELSE - VEDRØRENDE FORESLÅTTE ENDRINGER I ÅNDSVERKLOVEN

Vi viser til departementets utkast til endringer i åndsverkloven, og har med tilfredshet sett at departementet foreslår utvidelser i de eksisterende avtalelisenser som også omfatter digital kopiering.

Vi ser også at en del av de redigeringsmessige endringer som foreslås er positive. Forvaltningsorganisasjonene KOPINOR og NORWACO har avlevert uttalelser som omfatter så vel de enkelte forslag som helheten i utkastet, som Norske Billedkunstnere i det alt vesentlige slutter seg til og således ikke ser grunn til å kommentere i særlig grad.

Enkelte deler av utkastet som spesielt berører NBKs medlemmer foranlediger allikevel ytterligere merknader.

Visningsbegrepet

Vi synes det er positivt at departementet tar sikte på å avklare grensene for hva som er å anse som henholdsvis offentlig visning/ offentlig fremføring, da skillet - som departementet påpeker - har vært uavklart. Da hensikten nettopp er en entydig avklaring av grensene for hva som omfattes av begrepet offentlig visning og således er av betydning for omfanget av § 20, ser vi allikevel rent teoretisk at departementet kunne vært enda tydeligere i så måte. Det fremholdes at alle tilfeller der verket gjøres tilgjengelig på indirekte vis skal falle inn under offentlig fremføring og at offentlig visning skal reserveres de tilfeller hvor det fysiske eksemplar av verket vises direkte for et tilstedeværende publikum. Som eksempel på "indirekte vis" nevnes eksempelvis utsendelse av fjernsynssignaler, digital overføring via nettverk eller skjermgjengivelse av et eksemplar på en fysisk bærer, her nevnt diskett eller lignende. Det kan da synes noe uklart hvorledes det stiller seg med visning av eksemplar, for et tilstedeværende publikum, hvor visningen skjer via fremviser, projektor og lignende. Da departementet som eksempel på hva som vil omfattes av visning nevner visning av en litterær tekst fra en bok, som vel for å utgjøre et reelt praktisk eksempel forutsetter bruk av fremviser, og samtidig benytter ordene "gjengis direkte", antas imidlertid bruk av slike rent "forstørringsmessige" apparater, ikke å forhindre at fremvisningen ikke vurderes å skje på indirekte vis, men blir å vurdere som offentlig visning og ikke som offentlig fremføring.

§ 12 Bruk av fremmed hjelp ved eksemplarfremstilling

Forslaget om å innføre et forbud mot bruk av fremmed hjelp ved privat eksemplarfremstilling av musikkverk og filmverk på linje med det som i dag gjelder for gjenstander av kunsthåndverk og kunstindustri, skulptur, billedvev eller kunstnerisk gjengivelse av andre verk, synes betimelig. Vi ser imidlertid, i likhet med det som uttrykkes i KOPINORs høringsuttalelse, behovet for en presisering av når fremstilling som skjer ved egen bruk av andres kopieringsutstyr, er å anse som fremmed hjelp

§ 12 a-f vederlag for eksemplarfremstilling til privat bruk

Vi er tilfredse med at departementet, som direktivet krever, har inkludert rettighetshavere til tekst og bilde i den kompensasjonsordning som etableres. Vi ser også at det i dag vil være vanskelig å hevde at man har tilstrekkelig grunnlag for individuell fordeling av midlene til disse gruppene. Vi savner imidlertid at det i motivene gjøres rede for hvorfor den kollektive andel skal fastsettes til 35%, og hvorledes man tenker seg en fordeling mellom de ulike kategorier av rettighetshavere innenfor denne del av kompensasjonen, skal skje. Sett hen til det historiske faktum at tilsvarende kompensasjon i dag kun tilfaller rettighetshavere til lydopptak og film samt det forhold at departementet i utkastet påpeker vanskelighetene med å registrere den sammensatte eksemplarfremstillingen av tekst/billedkunst og fotografi, vil man kunne forvente "harde kamper" for disse grupper for å oppnå en akseptabel andel av kompensasjonen i forhold til antatt omfang av privatkopiering av slikt materiale. Selv om det muligvis kan hevdes at rettighetshavergruppene / rettighetshaverne tradisjonelt sett har vist seg egnet til å løse tilsvarende problematikk rundt fordelingsspørsmål, vil det for disse rettighetshaveres del vært en fordel dersom forholdet i det minste hadde vært tydeligere omtalt.

Som det fremgår av NORWACO's høringsuttalelse er det gjennomført undersøkelser på det audiovisuelle området, som viser den omfattende kopieringen til CD-R, DVD og lignende. De undersøkelser som vises til fra KOPINORs side, viser imidlertid med all tydelighet at spørsmålet om kompensasjon for lagring og kopiering til privat bruk, er like relevant i forhold til rettighetshavere til tekst og bilde.

Da det vel heller ikke er åpenbart hvilket organ som skal fordele midlene, er det selvsagt av betydning at det presiseres at angjeldende rettighetshavergrupper er representert i dette organ. Alternativt bør den kollektive andel overføres medlemsorganisasjonene ved deres fond. Det tas imidlertid til etterretning at departementet tar sikte på å regulere hvordan den nærmere fordeling av vederlaget skal skje, i egen forskrift. Vi forventer derfor at de spørsmål som her er påpekt, vil bli forelagt organisasjonene til uttalelse i forbindelse med utarbeiding av den forespeilede forskrift.

Privatrettslig individuell vederlagsordning eller en kompensasjon over statsbudsjettet.

Uavhengig av hvilket av de to ovennevnte alternativ som velges, er det selvsagt viktigst at rettighetshaverne faktisk mottar rimelig kompensasjon for den private kopieringen som finner sted.

Vi har i utgangspunktet forståelse for at man i størst mulig grad bør søke å belaste for faktisk privat kopiering gjennom avgift på lagringsmedier, slik det skisseres i det fremlagte forslag A.

Vi er imidlertid svært usikre på i hvilken grad man kan konstatere i hvilket omfang ulike lagringsmedier faktisk brukes til privatbrukskopiering av verk og arbeider, og er redd for at en slik løsning vil kunne resultere i en evig dragkamp mellom representanter for produsenter og importører av lagringsmedier på den ene siden og rettighetshavere på den annen. Den tekniske utvikling vil være i en stadig og til dels uoversiktlig utvikling, hvilket klart vil måtte medføre pågående, ressurskrevende og gjentakende dragkamper om grunnlaget for og beregningen av vederlaget.

Det er et faktum at store deler av befolkningen etter hvert besitter PC-er og mobiltelefoner, som i utstrakt grad både kan benyttes og faktisk benyttes til lagring og kopiering av billedmateriale.

Selv om man muligens må gi slipp på målsetningen om i størst mulig grad å belaste de som faktisk kopierer til privat bruk ved å vike fra en ordning som belaster en del av de som har faktisk mulighet til å kopiere privat, er det vår oppfatning at forslag B, som innebærer en kompensasjon over statsbudsjettet, totalt sett er å foretrekke.

Man har akseptert og levd vel med tilsvarende vederlagsløsninger, basert på kulturpolitiske avveininger. Selv om nærværende kompensasjonsordning, - i motsetning til for eksempel bibliotekvederlag og visningsvederlag, vel i sterkere grad kan karakteriseres som et opphavsrettslig basert vederlag i og med at direktivet forutsetter kompensasjonen dersom privat kopiering i loven skal kunne gjøres lovlig og ordningen hjemles i opphavsrettsloven som sådan, ser vi ingen grunn til at vederlaget ikke skulle kunne forsvares ut fra nøyaktig de samme begrunnelser. I alle de nevnte tilfeller må rettighetshaverne – ut fra en politisk avveining av samfunnets interesser på den ene siden og rettighetshavernes på den annen – akseptere at bruken finner lovlig sted, samtidig som det finnes rimelig av hensyn til rettighetshavernes ”nødvendige økonomiske utkomme” at det kompenseres for dette. Erfaring tilsier etter vårt skjønn at en slik løsning vil være lettere og mindre ressurskrevende å administrere, og derfor synes å foretrekke.

Nye / utvidede avtalelisenser

Selv om vi generelt sett vurderer avtalelisensløsninger som en meget egnet løsning i de tilfeller hvor mulighetene for, eller kostnadene forbundet med, alternativ individuell innkreving og fordeling tilsier dette, savner vi imidlertid mer inngående begrunnelser for de forslag til nye avtalelisenser som utkastet omfatter. Ikke minst sett på bakgrunn av at departementet ikke synes å ha vurdert løsningene i lys av eksisterende kollektiv rettighetsforvaltning eller foretatt vurderinger av spørsmål om mulighetene for individuell versus kollektiv fordeling av midler innkrevd gjennom avtalelisensene, er det vanskelig fullt ut å se begrunnelsene for forslagene og ubetinget slutte seg til dem. At man i tillegg ikke har berørt spørsmålet om opphavsmennenes muligheter til å nekte bruken, gjør det heller ikke lettere.

Departementet foreslår en endring av § 13 b, første ledd andre punktum som i dag begrenser fotokopieringsadgangen for billedkunst og fotografi, således at begrensningen i så henseende helt fjernes. Norske Billedkunstnere har tidligere sett behovet for en slik begrensning i adgangen til å fotokopiere under avtalelisensen. Vi ser, slik utviklingen nå faktisk går m.h.t. anledningen til og det sannsynlige omfanget av slik digital utnyttelse, at det totalt sett kan

være heldigere at slik bruk kan reguleres i avtale som inngås i henhold til avtalelisensen, fremfor å forutsette at individuell klarering i disse tilfeller faktisk vil finne sted. Det er allikevel vårt syn at dette som hovedregel fortsatt bør unntas fra de avtaler som inngås.

§ 18- samleverk

Vi registrerer at departementet foreslår at tvangslisensen i § 18, første ledd som bl.a. omfatter gjengivelse av kunstverk og fotografiske verk "i tilslutning til teksten" endres til en avtalelisens og utvides til også å omfatte et hvert annet område i tillegg til undervisning og gudstjeneste. Vi synes imidlertid at forslaget er lite drøftet og slutter oss fullt ut til de betenkeligheter som fremgår av KOPINORS høringsuttalelse.

§§ 23, 24 - Bruk av kunstverk, fotografiske verk, byggverk og personbilde

Den omredigering av bestemmelsene som foreslås, hvor avgrensningens art er bestemmende for plasseringen, er etter vårt skjønn hensiktsmessig og fremstår som klarere og mer oversiktlig enn gjeldende bestemmelser.

Vi ser også positivt på at § 23, første ledd første punktum endres i tråd med direktivkravet, således at fri bruk reserveres til de tilfeller hvor bruken ikke har ervervsmessig formål, uavhengig av om bruken skjer analogt eller digitalt. Likeledes er vi glad for departementets understrekning av at det må være en sammenheng mellom teksten og det verket som gjengis, som utelukker bruk av verk som ren dekorasjon, men ville vurdere det som heldig dersom departementet i motivene klarere hadde gitt uttrykk for at teksten må være hovedformålet mens gjengivelsen av kunstverket/det fotografiske verk forutsettes å være av mindre betydning.

Vi ser i utgangspunktet også positivt på forslaget om å innføre en avtalelisens som omfatter den ervervsmessige gjengivelse i tilslutning til teksten i kritiske eller vitenskapelige fremstillinger av ikke-allmennopplysende karakter, gjengivelse av fotografiske verk i allmennopplysende fremstillinger og gjengivelse av fotografiske verk til klargjøring av teksten i skrifter bestemt til bruk i opplæring.

Sett på bakgrunn av eksisterende forvaltningsstruktur og det faktum at den foreslåtte avtalelisensbestemmelse til dels erstatter eksisterende tvangslisensbestemmelser med individuelle vederlag, ville det vært hensiktsmessig og naturlig at departementet hadde berørt spørsmålet om henholdsvis kollektiv/individuell fordeling. Vi kan ikke se at det skulle være grunner til å tilsikre noe annet enn individuelle vederlag på de områder forslaget til bestemmelsene i § 24 er ment å omfatte og foreslår at dette enten tas inn i ordlyden i bestemmelsen på tilsvarende måte som i § 30, ved bruk av ordene "mot vederlag" eller i det minste uttrykkes klart i motivene. Dersom dette forhold klargjøres, er vi fornøyd med at så vel gjeldende fri bruksbestemmelse og tidligere tvangslisensbestemmelser avløses av en avtalelisens som den foreslåtte.

Vi er svært fornøyd med den presisering departementet i forslaget gjør med hensyn til hva som omfattes av "personbilde" i nåværende bestemmelse i § 23, første ledd siste punktum og at dette kommer til direkte uttrykk i lovteksten.

Departementet fastslår at de øvrige bestemmelser kan opprettholdes som de er, bortsett fra den foreslåtte omredigering.

Sett på bakgrunn av de definisjoner som gjøres av "katalog" i forarbeidene knyttet til lovrevisjonen av 1995 og departementets unnlattelse av å kommentere forholdet i nærværende forslag, synes det klart at "kataloger" ikke kan gjøres tilgjengelig på Internett, og at den foreslåtte opprettholdelse av bestemmelsen innebærer en slik begrensning. Det er imidlertid behov for en presisering av dette forhold.

Med vennlig hilsen
For Norske Billedkunstnere

Arne Nøst
styreleder